

ศักยภาพการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ
ชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชนตำบลบุงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์
Community Potential Development for Community-based Tourism
through Linkage between Local Economy and Cultural Practices,
Bung Nam Tao Sub-district, Phetchabun Province

อรุณ สนใจ¹ อีระภักตรา เอกผาชัยสวัสดิ์² อีระภักทร กิจจารักษ์³ สุภชัย ตรีเทศ⁴
โดมธราดล อนันตสาน⁵ สมพิศ สายบุญชื่น⁶

Arun Sonchai, Teerapatra Ekphachaisawat, Teeraphat Kitjarak
Supachai Tritose, Domtharadol Anantasan, Sompit Saibunchun

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชน
สู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน
ตำบลบุงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนา
กลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชนและกลุ่มอาชีพในพื้นที่ จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา
1) ศักยภาพของการท่องเที่ยววิถีชุมชน ได้แก่ ชุมชนมีกิจกรรมและรายการท่องเที่ยวที่มีความ
น่าสนใจ มีที่พักและร้านอาหาร มีความสวยงามของสิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศเหมาะสมกับการ
พักผ่อน 2) ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนเกิดจากองค์ความรู้และภูมิปัญญาตั้งแต่
ดั้งเดิม จำพวกสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เหมาะกับการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยว 3) ศักยภาพของเศรษฐกิจชุมชนฐานราก มีสิ่งแวดล้อมในวิถีชุมชนดี ไม่มีมลภาวะรบกวน
ทรัพยากรธรรมชาติมีเพียงพอ ประชาชนทำเกษตรที่สามารถเพาะปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ
4) ศักยภาพวิถีวัฒนธรรมชุมชน มีการจัดการตามวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่คิดค้นขึ้นมาใหม่แล้วพัฒนา
ต่อยอดจนเป็นประเพณีประจำท้องถิ่น

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาชุมชน; การท่องเที่ยววิถีชุมชน; เศรษฐกิจชุมชนฐานราก

Received: 2021-04-25 Revised: 2021-06-14 Accepted: 2021-06-15

^{1 2 3 4 5 6} สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์ Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences
Phetchabun Rajabhat University. E-mail: Teeraphat.kit@pcru.ac.th

Abstract

This qualitative research aims at studying the potential, difficulties and community's needs in developing to community-based tourism by connecting the local economy system with culture practices, that took place in Bung Nam Tao sub-district, Phetchabun province. Informants participated in the research included 14 of community leaders and workers. Semi-structured interview was used as the research instrument and the content analysis as data scrutiny. Research findings were as follows: 1) for the potential of community-based tourism, the community provides interesting activities and travel programs, accommodations and restaurants as well as attractive setting and nice weather suitable for vacation, 2) in terms of local products potential, traditional wisdom and knowledge has influenced the creation of handicrafts and local food which promote the community's tourism, 3) regarding the local economy, the environment in the community is decent with pollution-free and sufficient natural resources including residents' organic agriculture of vegetables and fruit, and 4) in the potential of local cultures, newly initiated practices have been managed and developed as to become local traditions.

Keywords: Community Development; Community-Based Tourism; Local Economy

บทนำ (Introduction)

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับให้เป็นเศรษฐกิจยุคดิจิทัล โดยได้เล็งเห็นว่าเศรษฐกิจจะเข้มแข็งและมั่นคงได้ต้องเกิดจากเศรษฐกิจที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และที่สำคัญเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชน สังคม ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (เสรี พงศ์พิศ, 2548) การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นสิ่งหนึ่งของการสร้างทางเลือกในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนกำหนดทิศทาง บริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

วัฒนธรรม (เศรษฐกิจในชุมชน, 2561) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากวิถีชุมชน สิ่งสำคัญคือทุกกระบวนการควรเริ่มต้นจากชุมชนในท้องถิ่นและมีการบริหารจัดการอย่างครบวงจรจากคนในชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างทุนและการมีกองทุนที่เข้มแข็ง การผลิตสินค้าชุมชนขึ้นพื้นฐาน การแปรรูปสินค้าชุมชน การบริการ การตลาดชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้กระบวนการบริหารจัดการทั้งหมดของชุมชนมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนให้เหมาะสมและพอเพียง (กรมพัฒนาชุมชน, 2559) ฉะนั้น ในแต่ละวัฒนธรรมในแต่ละวิถีชีวิตแต่ละภาคของประเทศไทยสามารถเป็นจุดขายในเชิงการท่องเที่ยวแบบวิถีไทยได้เป็นอย่างดี และประเทศไทยก็เป็นศูนย์กลางเชิงวัฒนธรรมและเชิงพื้นที่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงใต้จึงเหมาะกับการปรับเปลี่ยนเป็นการบริการทางด้านการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (สุพร นภาโชติศิริ, 2561)

จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กำหนดแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ประจำปี พ.ศ.2561 - 2565 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ ดินแดนแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน “จังหวัดเพชรบูรณ์มุ่งส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ใช้ศักยภาพทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น พร้อมกับการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืน เพื่อให้ไปสู่การเป็นเมืองแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน” (แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์, 2561) จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวคือ เขาค้อและภูทับเบิก มีผลิตภัณฑ์จากมะขามที่มีชื่อเสียงของจังหวัด

ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีภูมิประเทศเป็นเขตภูเขาและที่ราบ มีพื้นที่ติดกับตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ เป็นตำบลหนึ่งที่มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาวเพชรบูรณ์ แสดงหลักฐานการย้ายเมืองหลวงมาอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์ นับว่าเป็นเสาหลักเมืองหลวงแห่งที่ 2 ของประเทศไทย มีวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นที่หลากหลาย เช่น งานพิธีบวงสรวงศาลหลักเมืองนครบาลเพชรบูรณ์ เป็นทางผ่านที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางขึ้นเขาค้อและภูทับเบิก ซึ่งตำบลบุงน้ำเต้ามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม คือ วนอุทยานน้ำตกธารทิพย์ พระแก้วมรกต 3 ถู วัดถ้ำสมบัติ ศาลหลักเมือง และมีอาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นสินค้า OTOP คือ ไก่ข้าวเปือย รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนที่หลากหลายเช่น กลุ่มข้าวหอมมะลิ กลุ่มจักรสาน กลุ่มเกษตรยุคใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาอาชีพเพาะเห็ดตำบลบุงน้ำเต้า เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า, 2564) แม้ว่าในพื้นที่ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จะมีวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างความโดดเด่นในด้านแบรนด์ของสินค้า และการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน หรือการพัฒนาสินค้าให้กลายเป็นนวัตกรรมที่สร้างความแตกต่างจากสินค้าเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ ได้ ดังนั้นการสร้างควมมั่นคงให้ประชาชนในชุมชน คือ การท่องเที่ยววิถีชุมชนที่สามารถสร้างรายได้แบบเพิ่มมูลค่าและสร้าง

ความความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน โดยเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของชุมชนเข้าด้วยกัน จะเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องและสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกับชุมชน สะท้อนให้เห็นผลที่เป็นรูปธรรมและความยั่งยืน

จากเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบต่างๆของชุมชนในตำบลบุงน้ำเต้าที่สามารถร่วมกันพัฒนาสิ่งต่างๆ จนชุมชนได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตามวิถีวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงเศรษฐกิจชุมชน ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงระดับประเทศ ที่ยังคงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาดั้งเดิมไว้ อีกทั้งยังจะช่วยให้ประชาชนในตำบลบุงน้ำเต้าที่ยังมีฐานะค่อนข้างยากจน รายได้ค่อนข้างต่ำ คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ให้มีรายได้เสริมจากอาชีพเดิมที่มีอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความเข้าใจสำหรับบุคคลทั่วไปและเป็นแบบอย่างให้กับหลายชุมชนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตนทั่วประเทศในด้านการจัดการหรือส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ตามวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถรักษาความเป็นตัวตนของชุมชนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน ตำบลบุงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดังนี้

1. วิธีการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้นำชุมชนและกลุ่มอาชีพในพื้นที่เพื่อระดมความคิดเห็น และร่วมกันวิเคราะห์ในประเด็นศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากเพื่อพัฒนาชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากวิถีชุมชนแต่ละประเภท
2. พื้นที่ทำการวิจัย ได้แก่พื้นที่ ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
3. สถานที่ดำเนินการในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
4. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มอาชีพในตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 14 คน เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน

6. การตรวจสอบเครื่องมือ หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจเบื้องต้นแล้ว นำแบบสำรวจไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความสมบูรณ์ครบถ้วนของเนื้อหา จากนั้นนำมาแก้ไขและทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่ ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (กลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่ในตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์) และเมื่อได้ผลการทดลองแล้ว นำมาปรับปรุงและสร้างเป็นแบบสำรวจที่สมบูรณ์แบบพร้อมลงพื้นที่ดำเนินการวิจัย

7. การจัดสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยจะประสานโดยตรงโดยการโทรศัพท์ไปถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดแนะวันเวลาสถานที่ในการจัดงาน จากนั้นคณะผู้วิจัยจะลงพื้นที่ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ระหว่างที่มีการสนทนากลุ่มนี้ คณะผู้วิจัยจะทำหน้าที่ในการเปิดประเด็นตามแบบสำรวจเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็น ระหว่างนั้นก็จะมีจุดประเด็นสำคัญไปด้วยเมื่อได้ผลการสำรวจแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ผลการสำรวจที่ได้ในแต่ละประเด็นและลงมติเห็นชอบในประเด็นการสำรวจและวิเคราะห์เศรษฐกิจฐานรากที่เป็นศักยภาพของชุมชน

ผลการวิจัย (Research Results)

ศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน ตำบลบุงน้ำเต้า ผลการวิจัยสรุปได้ตามประเด็น ดังนี้

1) การท่องเที่ยววิถีชุมชน

ศักยภาพของการท่องเที่ยววิถีชุมชน มีกิจกรรม รายการท่องเที่ยวที่ให้คุณค่า รายการนำเที่ยวที่มีความน่าสนใจ เช่น เส้นทางจักรยานเพื่อเป็นการออกกำลังกาย รวมถึงมีแหล่งที่พักและร้านอาหารเพียงพอ และมีจุดศูนย์รวมที่แวะพักและซื้อสินค้า (ร้านอาหารและกาแฟ) และมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ วิถีทัศน์บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำมีความสวยงามและบรรยากาศที่สดชื่นในยามเช้า ซึ่งมีจุดเด่นในการท่องเที่ยววิถีชุมชน ในด้านความสวยงามของสิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศในวิถีชุมชนดี เหมาะกับการพักผ่อน การปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว มีท่าเล พื้นที่ใกล้แหล่ง สถานที่ท่องเที่ยว เช่น วัดหลวงพ่อบท และมีสัตว์เศรษฐกิจในชุมชนคือการเลี้ยงแกะของชุมชนรอบบริเวณอ่างเก็บน้ำ ในด้านความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงการท่องเที่ยววิถีชุมชน ในเรื่องที่พักค้างแรม และที่พักผ่อนที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงเพิ่มกิจกรรมและการบริการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย และสร้างแผนที่บอกบริเวณ เส้นทางท่องเที่ยว ชมแหล่งต่างๆ ในวิถีชุมชน ที่ชัดเจน ในแหล่งท่องเที่ยวควรสร้างห้องน้ำ ห้องสุขา เพื่อให้มีบริการกับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและสะอาด

2) ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาศัยองค์ความรู้ มีภูมิปัญญาการผลิตมาตั้งแต่ดั้งเดิม จำพวกสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน ที่น่าสนใจ มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นจุดเด่น เช่น ผลิตภัณฑ์ตะกร้าจากของกาแพที่ใช้แล้ว และผลิตภัณฑ์พรมเช็ดเท้าจากเศษผ้าและผลิตภัณฑ์กระเป๋าทอของสุภาพสตรีจากเศษผ้าและของกาแพ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าทอและตะกร้าจากเชือกปอฟาง ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ แรงงานต่ำ เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในพื้นที่สามารถขยายตลาดและลดต้นทุน เช่น ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้ภายในชุมชน ประเภทโต๊ะเก้าอี้ ชุดโต๊ะอาหารโต๊ะหมู่บูชา โซฟา และผลิตภัณฑ์ตามที่ถูกคำสั่ง และยังมีผลิตภัณฑ์ชุมชนมีอาหารพื้นบ้านที่เป็นจุดเด่น เช่น ขนมง ก้วยฉาบ ขนสอดไส้ น้ำพริก น้ำพริกปลาร้า เป็นต้น ในส่วนจุดด้อยของผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ยังไม่มีแหล่งจำหน่าย ทำให้บุคคลภายนอกชุมชนไม่รู้จักผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน และผลิตภัณฑ์ชุมชนบางชนิดยังไม่มีตราสินค้าที่แสดงถึงรายละเอียดของสินค้า จึงไม่สามารถทำให้เป็นที่รู้จักในตัวสินค้า และทำให้สินค้าไม่น่าสนใจมากนัก ในส่วนความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ชุมชน การมีแหล่งศึกษา เทียบชมการผลิต ทดลองทำหัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและของฝากจำหน่าย ยังไม่มีสถานที่ตั้งที่เหมาะสม และการส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนให้มีความรู้และความพร้อมในด้านการจัดการตลาด

3) เศรษฐกิจชุมชนฐานราก

ศักยภาพของเศรษฐกิจชุมชน มีสิ่งแวดล้อมในวิถีชุมชนดี ไม่มีมลภาวะรบกวนทรัพยากรธรรมชาติมีเพียงพอ ประชาชนทำเกษตรที่สามารถเพาะปลูกผักปลอดสารพิษ ได้ ซึ่งจุดด้อยของเศรษฐกิจชุมชน คือ ข้อจำกัดของฤดูกาลการท่องเที่ยวไม่สามารถที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั้งปี และความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงของเศรษฐกิจชุมชน ให้นหน่วยงานมาสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ของชุมชน อีกทั้งขาดความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐ และเอกชน และ ยกระดับมาตรฐาน หมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจฐานรากการท่องเที่ยววิถีชุมชนและพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้บ้านเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเอง สร้างกลุ่มอาชีพเสริมเชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

4) วิถีวัฒนธรรมชุมชน

ในชุมชนมีการจัดการตามวิถีวัฒนธรรมชุมชน มีการแสดงศิลปะ การละเล่นพื้นบ้านที่น่าสนใจ เช่น เพนี่สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ประเพณีแห่เทียนจำนำพรรษาช่วงเทศกาลเข้าพรรษาที่มีรูปขบวนใช้รถอีโก่งหรืออีแต๊กแห่ขบวน และมีจุดเด่น ในการจัดการตามวิถีวัฒนธรรมชุมชน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นประเพณีที่ชุมชนร่วมกันรังสรรค์หรือคิดค้นขึ้น มาใหม่แล้วพัฒนาต่อจนเป็นประเพณีขึ้นมา เช่น ประเพณีสมโภชศาลเจ้าพ่อหลักเมือง วิ่งรอบสันอ่างเก็บน้ำและความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงในการจัดการตามวิถี

วัฒนธรรมชุมชน ในการพัฒนาเรื่องสุขภาพของประชาชนในชุมชน เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา ฟุตซอล การแข่งขันจักรยาน เป็นต้น

โดยสรุป ศักยภาพการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน ตำบลบุงน้ำเต้า ในภาพรวมมีความพร้อมที่จะพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทิวทัศน์ทางธรรมชาติ สถานที่พัก สถานที่บริการอาหารและเครื่องดื่ม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย โดยปัญหาและความต้องการที่จำเป็นต้องพัฒนา ได้แก่ การบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อจัดตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้า ส่งเสริมและปรับปรุงของเศรษฐกิจชุมชน การส่งเสริมด้านการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน รวมถึงการยกระดับสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีคุณภาพและมาตรฐานเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การท่องเที่ยววิถีชุมชน

เนื่องจากการสำรวจสภาพพื้นที่ภายในชุมชนของหมู่บ้านหนองตาด ตำบลบุงน้ำเต้า นั้น สภาพพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กล่าวคือสถานที่ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาตินั้น ไม่มีความโดดเด่นและสามารถดึงดูดใจต่อผู้คนที่ทั้งในชุมชนและผู้คนที่ผ่านไปมา ดังนั้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน จึงควรจัดสรรขึ้นในรูปแบบใหม่ๆ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบโฮมสเตย์ การจัดการแข่งขันจักรยานชมธรรมชาติบนเส้นทางเขื่อนอ่างเก็บน้ำของชุมชน และต้องมีรูปแบบการจัดประชาสัมพันธ์ทุกๆ ช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นป้ายโฆษณาที่มีสีสันสดใสสวยงามและดึงดูดใจของผู้พบเห็น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ช่องทางต่างๆ สอดคล้องผลการศึกษาของ วรณยุพา อัสวโกวิทพงศ์ (2561) พบว่า การรับรู้ประโยชน์และความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการรีวิวร้านอาหารจากสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่ค้นหาข้อมูลผ่านทาง Facebook Wongnai และ Google ตามลำดับ อีกทั้งสอดคล้องผลการศึกษาของบัวผืน โตทรัพย์และคณะ (2562) พบว่าสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงเชิงสาธารณะได้ง่าย สะดวกในการติดตามและเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก รวมถึงควรจัดงานประชาสัมพันธ์ภายในชุมชนเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นเตือนผู้คนที่ทั้งในชุมชน และผู้คนที่เดินสัญจรทางผ่านเส้นทางระหว่างอำเภอ-อำเภอ และระหว่างจังหวัด-จังหวัด เพื่อเป็นการสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้เสริมให้คนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับนโยบายการบริหารของรัฐบาล สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ และแผนพัฒนาตามวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

ส่งเสริมผู้ประกอบการกลุ่มสินค้าเกษตรฐานรากของ วิสาหกิจชุมชน เนื่องจากการสำรวจสภาพพื้นดินผลิตภัณฑ์ชุมชนของ ชุมชนของตำบลบุงน้ำเต้า นั้นส่วนใหญ่เป็นประเภทผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ทั่วไป ไปกับพื้นที่อื่นๆ ซึ่งไม่มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นมากนัก จึงควรจัดให้มีการเรียนรู้ หรือฝึกอบรมผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ในชุมชนโดยภาครัฐและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ต้องเป็นแกนนำในการดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการพัฒนาอย่างแท้จริง ตลอดจนการจัดศึกษาดูงานของเจ้าของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในพื้นที่ต่างๆ ที่มีความหลากหลายด้านผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิม หรือเพิ่มเติมสิ่งใหม่ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุทิศ ทาหอม และคณะ (2562) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น บรรจุภัณฑ์ คุณภาพของสินค้า ตลอดจนการสร้างร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพกลุ่มให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เกิดความน่าสนใจบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ทางเศรษฐกิจของชุมชน แต่ประการสำคัญด้านการตลาดก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสิ่งอื่น ดังนั้นภาครัฐเองต้องมีการจัดหาพื้นที่การจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนในรูปแบบตลาดชุมชน หรือตลาดวิสาหกิจชุมชน และมีพื้นที่ติดกับเส้นทางการจราจรที่เชื่อมผ่านระหว่างอำเภอ และระหว่างจังหวัด เพื่อเป็นการเอื้อต่อยอดการขายหรือจำนวนการขายสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการเสริมอาชีพและเสริมรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน

3. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก

ตลาดสินค้าชุมชน ตลาดวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชน และการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม จากการสำรวจสภาพพื้นดินสิ่งสนับสนุนการพัฒนาที่ครบวงจรตลาดวิสาหกิจของตำบลบุงน้ำเต้า ยังขาดสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน และสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลิตภัณฑ์สินค้าภายในชุมชน ภาครัฐภาคเอกชนสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนียา บริพิศและธีรภัทร กิจจารักษ์ (2563) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างแรงจูงใจทางกายภาพ ให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนต้องมีความจริงจังในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชนอย่างไม่มีเงื่อนไข เพราะภาครัฐเองถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยตรงในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของนิสา บุญทะสอนและคณะ (2557) พบว่า รัฐควรจัดสรรงบประมาณอบรมความรู้เรื่อง e-commerce ควรนำผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนในท้องถิ่นผสมกับวัฒนธรรมชุมชนประยุกต์ใช้ใน เชิงธุรกิจท่องเที่ยวเตรียมความพร้อมของชุมชนในการเป็นเจ้าของบ้านที่ดีสร้างจิตสำนึกในการบริการให้เกิดกับชุมชน อีกทั้งเป็นการสนองต่อนโยบายของรัฐบาล และตอบโจทย์แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นกระบวนการวางรากฐานการพัฒนาชุมชนต้นแบบ

ครบวงจรเพื่อยกระดับมาตรฐานการพัฒนาไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 เพื่อดูแลคนไทยทุกคนให้ก้าวไปพร้อมกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชนให้ดีขึ้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีและแผนพัฒนาตามวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

4. การพัฒนาวิถีวัฒนธรรมชุมชน

การสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนากลุ่มอาชีพเสริม เนื่องจากการสำรวจสภาพพื้นด้าน วิถีชุมชนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ของตำบลบุงน้ำเต้าทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ยังไม่มีสิ่งที่สามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว หรือผู้คนที่ทั้งในชุมชนเองและผู้คนที่ผ่านสัญจร จึงมีความจำเป็นต้องจัดสรรขึ้นมาในรูปแบบใหม่ๆ ที่ไม่มีความซ้ำซ้อนกับชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของอรพินท์ บุญสิน (2014) การสร้างผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ 2) การสร้างความแตกต่างเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร 3) การใช้ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แบบบูรณาการ 4) การจัดทรัพยากรสินทางปัญญา องค์ประกอบทั้งสองส่วนนำไปสู่ประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านรายได้เพิ่มขึ้น การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และการจัดทรัพยากรสินทางปัญญา เป็นการเชิญชวนให้ผู้คนมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และต้องผลักดันให้มีความต่อเนื่องจนพัฒนาเป็นประเพณีท้องถิ่นของชุมชน เพื่อเพิ่มช่องทางการซื้อสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว ที่มาเที่ยวภายในชุมชนและชุมชนก็จะมีอาชีพ รายได้เพิ่มขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ภาครัฐและชุมชนต้องสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้วยการส่งเสริมให้เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัวอย่างในด้านการดำเนินงานที่มีความยั่งยืน มั่นคงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ภาครัฐและชุมชนสนับสนุนต้องร่วมมือกันเพื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ด้วยการต่อยอดโครงการ OTOP เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์และเสริมช่องทางการตลาดด้วยโครงการ OTOP
3. ภาครัฐและชุมชนต้องส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนตามที่ชุมชนมีภูมิปัญญาหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แก่กลุ่มผู้ผลิตต่างๆ และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า เพื่อกระจายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ และเป็นโอกาสในการขยายการลงทุนบนฐานทุนของตนเองเนื่องจากการมีจุดแข็ง และโอกาสในด้านปัจจัยการผลิต
4. ภาครัฐต้องส่งเสริมการเพิ่มรายได้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้วยการขยายกำลังการผลิต และการขยายตลาด โดยอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคีเครือข่าย ตลอดจนการสนับสนุนเรื่อง แหล่งเงินทุนตามความเหมาะสม

5. ภาครัฐและชุมชนต้องร่วมมือกันพัฒนาขีดความสามารถของท้องถิ่น เช่น จัดอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการตลาดให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมพัฒนาชุมชน. (2559). **คู่มือการดำเนินงานประชารัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน.
- จังหวัดเพชรบูรณ์. **แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ 5 ปี ประจำปี พ.ศ.2561 – 2565**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.phetchabun.go.th/fileupload/data/1557952689_xj1csmw4.pdf. [10 สิงหาคม 2561]
- นิตา บุญทะสอน, สุภารัตน์ มานะ และบังอร พลเทศา. (2557). “การพัฒนาการตลาดและการท่องเที่ยวของธุรกิจชุมชนสู่วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอย่านตาบ จังหวัดชัยนาท.” **วารสารจันทร์เกษมสาร**. 20(39),39–48.
- บัวผืน ไตรทรัพย์, พวงเพ็ญ ชรินทร์, จิตติมา จ้อยเจือ, และอโศก ศรีสวัสดิ์. (2562). “การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ : กรณีศึกษาชุมชนพุมเรียงอำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” **วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต**. 13(2), 190–220.
- วรุณยุพา อัสวโกวิทพงศ์. (2561). **ผลกระทบของการรับรู้ประโยชน์และความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการริ้วร้านอาหารจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้ากลุ่มนักท่องเที่ยว**. เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- สุพร นภาโชติศิริ. (2561). **แนวทางการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน**. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.posttoday.com/world/605556>, [24 เมษายน 2564].
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). **เศรษฐกิจพอเพียงการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า. (2564). **ประวัติความเป็นมา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bungnumtao.com/history.html>. [23 เมษายน 2564]
- อรพินท์ บุญสิน. (2557). “แนวทางการสร้างผลลัพธ์การผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในภาคอุตสาหกรรม.” **WMS Journal of Management Walailak University**. 3(3), 22–31.
- อุทิศ ทาหอม, แดงกวา โอทาร์มย์ และอัมพวัฒน์ กรดรัมย์. (2562). “แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบมีส่วนร่วมของกลุ่มน้ำพริกบ้านบัว ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.” **วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์**. 38(1), 19–42.
- Boripis. T, & Kitjarak . T. (2020). “Analysing The New Public Service of Nakhon Si Thammarat, Thailand.” **International Journal of Innovation, Creativity and Change**. 13(6), 415–425.